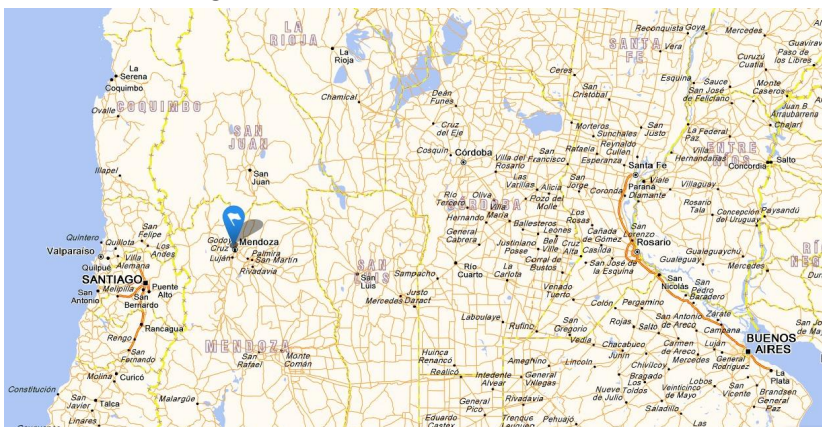

Mendoza

Rood en robuust, hoog en ijl

Indien de aarde in Mendoza zou glimlachen dan zou ze zonder twijfel craquelieren als een oud schilderij. Zo droog is het daar. Evenwel is de natuur daar van die aard dat ze zelden glimlacht. Eerder dat ze al eens frons. Dat is in het verleden meermaals gebeurd en de gevolgen waren toen meestal vernietigend. Het ongenoegen van de natuur zit dan heel diep. Daar waar een paar tektonische platen trachten haasje over te spelen. Waarbij de aarde aan de oppervlakte ernstig in beroering raakt. In 1861 was er bijvoorbeeld een verwoestende aardbeving die naar schatting tienduizend mensen doodde. Veel recenter, in 2006, rammelde de boel daar nog eens flink dooreen. Er was toen wel wat materiële schade maar niemand raakte ernstig gewond. Tussendoor zijn er nog menige aardbevingen opgetekend. Aan de overkant van de Andes, in Chili, schijnt het er nog veel woester aan toe te gaan. Volgens onze gids Vincente fungeert de grote massa van het gebergte als een buffer die maakt dat de gevolgen van aardbevingen aan de Argentijnse kant doorgaans minder drastisch en dramatisch zijn. Hoe dan ook is de provincie Mendoza het meest seismisch actieve gebied in heel het land.

Waar Mendoza ergens ligt

Mendoza en de omgeving ervan worden gestoofd. Overigens was een dag later de temperatuur reeds heel wat lager.

Mendoza... daar waren we dus geland en ook aanbeland. Geland, jawel, want in Argentinië wordt er niet gekeken op een handvol honderden kilometer. Het is zo dat de stad Mendoza 1050 kilometer ten westen van Buenos Aires ligt en dat maakte een binnenlandse vlucht noodzakelijk om er te raken. Tenzij je zou verkiezen ongeveer 13 uur met een autobus te reizen. Wat weliswaar mogelijk is maar in ons geval niet bepaald aangewezen. 340 kilometer ten noordwesten van Mendoza ligt Santiago de Chili. Tussen die twee steden ligt de massieve bergketen van de Andes die tevens de grenslijn tussen Argentinië en Chili vertegenwoordigt.

Stad en dorp

Je moet alweer uitkijken om en public „Mendoza“ te roepen want er is de Argentijnse provincie met die naam en daarnaast is er ook... Mendoza. Hetgeen de hoofdstad is van de duidelijk gelijknamige provincie.

Het is nu een korte naam die makkelijk te onthouden is maar toen de stad werd gesticht was dat even anders. Het is trouwens precies bekend wanneer die stichting gebeurd is. Namelijk op 2 maart 1561. Een zekere Pedro del Castillo (Piet Vandecasteele) gaf haar

Ons verblijf daar was weliswaar schroeïend heet maar niet schokkend. De abnormaal hoge temperatuur werd door de inboorlingen toegeschreven aan de *Viento Sonda*. Een wind die naar de Andes toe waait en die zich onderweg flink opwarmt al surfend over de pampas van het binnenland. De hoge bergen maken dat die warme luchtmassa wordt opgestuwd waardoor

Een gedenksteen op de Plaza Pedro del Castillo. Waar oorspronkelijk de stad Mendoza werd gesticht. Alles hier werd verwoest door de aardbeving in 1861

hart van de stad werd beschouwd! De Avenida Sarmiento loopt midden door het park van oost naar west. Het stuk van de Avenida ten westen is een brede, verkeersvrije straat. Ook hier in Mendoza is het stratenplan een dambord van vierkante blokken begrensd door rechte straten die loodrecht op elkaar staan.

Dwars door de stad loopt de Ruta Nacional 7 die Buenos Aires met Santiago de Chili verbindt. Niet mis, wanneer je de afstand tussen die twee steden in aanmerking neemt. Toch is het nog een kleintje want Argentinië heeft zijn eigen Route 66 die daar Ruta Nacional 40 heet. Ongeveer 5400 kilometer lang, van helemaal in het noorden tot helemaal in het zuiden, parallel aan de *Cordillera de los Andes*. Vincente noemde die weg „the backbone of Argentina“. De autoweg is goed bezet met vrachtwagens die zorgen voor het interne transport en de distributie van allerlei goederen in het land.

Agua, por favor

Er is in het straatbeeld in Mendoza iets bijzonder eigenaardig op te merken. Ik heb het even niet over de tegels die ook hier in de voetpaden ontbreken. Nee, het zijn open en tamelijk diepe grachtjes. Smalle kanaaltjes die zorgvuldig met stenen, keien veelal, zijn bezet en die langs vrijwel alle straten te vinden zijn. „Open riolen“ dachten we eerst met

Acequias, yanqi traps. De kanalen voor de bevoeding van de talrijke bomen in de stad

enige afschuw. Maar! Stinken deden ze niet en er stond weliswaar wat water in maar niet veel. Het blijft hier te gaan om een zeer oud irrigatiesysteem. De kanalen in de stad staan overigens ook bekend als „yanqi traps“ (Yankee vallen). Je moet inderdaad uitkijken om er niet in te sukkelen want dat zou zonder twijfel met flinke verwondingen worden afgestraft. Het schijnt echter toeristen wel eens te overkomen. Officieel heten die benenbrekers „*acequias*“. Uiteraard is er een reden en een uitleg waarom die potentieel gevaarlijke kanalen er liggen. In Mendoza staan er bomen in vrijwel elke straat. Het zijn er naar schatting zo'n 100 000 in totaal! Niets bijzonder? Ja toch, want het is hier echt heel, heel droog en dus zijn die bomen niet vanzelfsprekend. Nu staan die bomen altijd dichtbij de acequias. Soms staan ze met hun wortelvoetjes zelfs helemaal in de kanalen. Precies daarom kunnen ze daar groeien.

Vóór ongeveer 1560 werd de streek bevolkt door drie stammen: de Huarpes, de Puelches en de Incas. Het

waren de Huarpes die het systeem van irrigatiekanalen ontwierpen. Een zeer slim systeem dat handig gebruik maakte van het smeltwater uit de Andes. Toen kwamen de Spanjaarden. Die moordden de plaatselijk bevolking vakkundig uit of maakte ze tot slaven. Met een niet te evenaren inzicht in de plaatselijke omstandigheden werd de stad gesticht op de oever van wat nu bekend staat als de Río Mendoza. Pas later kwamen de conquistadores tot de vaststelling dat die „rivier“ daar ter plaatse niets anders was dan een breed irrigatiekanaal dat de Huarpes hadden aangelegd. Wel zagen ze

Ook hier, bij de Aconcagua is een borstbeeld te vinden van San Martín. Geen wonder, hij trok hier over de Andes om de Spanjaarden uit Chili te verjagen

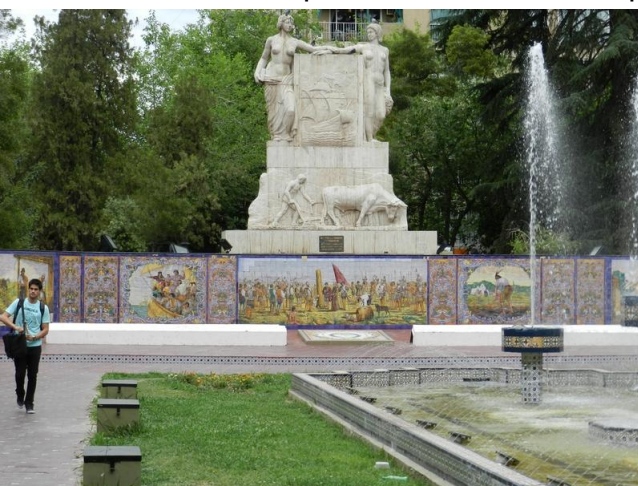
snel het nut en de waarde in van het systeem van de acequias. Dat behielden ze. Ze breidden het zelfs nog uit. Dat de stad op die manier van het leven brengend water kon voorzien worden, maakte dat de bevolking toenam. Volgens schattingen van historici moeten er rond 1600 ongeveer 80 Spanjaarden gewoond hebben in Mendoza. Later echter, door de slavenarbeid van de geknechte inboorlingen en de aanwezigheid van Jezuïeten, kwam er een zekere welstand die meer volk aantrok.

In 1813 was de ons reeds bekende José de San Martín hier gouverneur. Van hieruit bracht hij samen met andere Argentijnse en Chileense patriotten een leger op de been. In 1817 stak San Martín de hoge grenspassen tussen Argentinië en Chili over. Hij en zijn leger passeerden daarbij aan de Aconcagua, de Mercedario en de Tupungato. Het leger was er eentje waar niet mee te spotten viel: 5300 manschappen, 9280 muil dieren en 1600 paarden! Hij overschreed de grens op meer dan 4000 meter hoogte en viel zo volkomen per verrassing de Spanjaarden op het lijf. Die wisten nergens van en voordat ze zich konden organi-

seren waren ze al verslagen. Waardoor aan een lange Spaanse overheersing hier in de Andes een einde kwam.

Park en plein

Behalve het centrale plein, de Plaza de Independencia, zijn er nog vier andere pleinen te vinden in Mendoza. De duur van ons verblijf liet het niet toe die allemaal eens te bezoeken maar de *Plaza España* hebben we wel gezien. De banken op die plaza zijn bekleed met *azulejos*, de geglazuurde tegeltjes die in het Spaanse zuiden zo bekend zijn. Er is een mooie vijver, er zijn fontein en velerlei soorten bomen. Het lijkt er hier wat op alsof je op de Plaza de España in Sevilla zit. Al is dit plein dan lang niet zo spectaculair, het heeft wel een ruime wand waarop een aantal taferelen in azulejos de geschiedenis van de stad vertellen.

De Plaza España

Het grootste park is het *Parque General San Martín*. Dat park is niet minder dan 450

hectare groot. Volgens de talrijke wegwijzers zijn daar sportfaciliteiten, sportstadions, een dierentuin, een universiteit en een openluchttheater te vinden. Toen wij het bezochten was de temperatuur een onmenselijke 40,8 graden Celsius! De inwoners van Mendoza houden zich dan wijselijk gedeisd maar wij hadden ons, totaal onwetend, toch op weg begeven.

In het Parque General San Martín

Terwijl we zoveel mogelijk in de schaduw bleven en de nodige stops inlasten om het inwendige vloeistofpeil gezond te houden. Door die omstandigheden hebben we het echter niet kunnen brengen tot het belangrijkste monument van de stad: de *Cerro de la Gloria*. De reisdocumentatie vertelt dat je vanaf daar een prachtig uitzicht hebt op de stad en het park.

Het park is groot en er lopen heuse banen doorheen die door het gemotoriseerde verkeer mogen gebruikt worden. Volgens grote borden vlak achter de smeedijzeren hekken

die de toegang tot het park markeren, is de maximum toegelaten snelheid 50 kilometer per uur en hebben de voetgangers absolute voorrang. Dat laatste hebben we toch maar niet uitgetoetst. Er was sowieso wel weinig verkeer.

Het heet dat Mendoza een bruisende stad is met brede groene straten, sfeervolle pleinen en kosmopolitische cafés. Dat „bruisen“ manifesteerde zich, naar mijn aanvoelen, vooral 's avonds en 's nachts. En kosmopolitisch? Nu ja, de immigratie manifesteert zich ook hier. In de taal en de culinaire producten bijvoorbeeld. Maar niet alleen dat. Bij een terras in het voetgangersdeel van de Avenida Sarmiento waar we een paar keer neerstreken, troffen we een kelner die niet onbekend was met België. Een man met een welgedane figuur en een vierkante kop die, bleek even later, nog gevaren had en die daardoor zowel Anberes als Brujas kende. Antwerpen en Brugge dus. Bij het heengaan dankte hij ons met het puur Vlaamse „merci“.

Bacchus

„Wijn is water, gevuld met zon“. Nee, die uitspraak heb ik niet van mezelf. Al zou ik dat wel gewild hebben. Het is iets wat Galileo Galilei ooit moet gezegd hebben. De man werd dus niet enkel door het twinkelen van de sterren geïnspireerd maar hij had ook oog voor het twinkelen in een glas wijn. Wie kan hem ongelijk geven.

Je kan er niet omheen: Mendoza (de provincie) is dé wijnstreek bij uitstek in Argentinië. De wijngaarden hier liggen ofwel aan de voet van de Andes waar het zo plat is als een pannenkoek. Pardon: een tortilla. Of anderszins op de hellingen van de Andes. Met zo'n 210 000 hectare staat Argentinië op de vierde plaats van de grootste wijnlanden. Niet bepaald kinderachtig! In de provincie Mendoza bevinden zich driekwart van alle wijngaarden van het land.

De wijnbouw in Argentinië dateert al van eeuwen voordat de Spanjaarden naar hier kwamen.

Wijngaarden, wijngaarden, overal waar je kijkt. Met de Andes op de achtergrond

Die invallende troepen waren in de eerste plaats belust op goud en zilver maar ze dronken wel wijn. In de slipstream van die troepen waren er lieden die de Goede Boodschap brachten. Een boodschap waar ook al wijn aan te pas kwam maar die voor de rest wel funest was voor de inlandse bevolking. De talrijke latere immigranten uit, bijvoorbeeld, Baskenland en Italië brachten hun eigen druivensoorten en wijntradities mee. Daardoor groeien er in Argentinië erg veel rassen. Vooral Europese druivenrassen zoals Spaanse, Italiaanse en Franse. Voorbeelden daarvan zijn Tempranillo, Sangiovese en Malbec. Aha! Malbec! Je kan

hier geen wijnfles ter hand nemen zonder dat „Malbec“ je aanstaart. Dé druivensoort van Argentinië, dus? Wel... in zekere zin. De belangrijkste lokale druif is eigenlijk de Criolla. Dat die niet zo bekend is komt vooral doordat die soort gebruikt wordt voor lokale consumptie.

Algemeen is Malbec wel de meest geteelde soort. De malbecdruif levert in dit klimaat de beste wijn. Het is hier droog en warm overdag en 's nachts koelt het flink af. Aangezien de Malbec zo een dikke schil ontwikkelt, geeft dat de druif veel smaak en zijn de wijnen robuust. Argentijnse wijnen passen daarom ook goed bij de nationale eetgewoonten waarin, zoals bekend, zeer veel vlees en pasta's een plaats hebben. Aangezien de druiven in Argentinië in een relatief droog klimaat groeien zijn er weinig bestrijdingsmiddelen en anti-schimmel producten nodig. Ook dat heeft een gunstig effect op de kwaliteit van de wijn. Het verhaal dat ons verteld werd als zou de Malbec een druif geweest zijn die nergens gewild werd door zijn slechte smaak, die dus „mal“ in de „bec“ lag, is niet waar. Of toch niet helemaal. Volgens datzelfde verhaal zou het door de niet aflatende zorg, de toewijding en de vakbekwaamheid van de Argentijnse wijngaardeniers zijn dat dat verguisde ras tot het edelste der edelen kon uitgroeien. De waarheid is dat de Malbec eigenlijk de Franse Côt was. Weliswaar heeft de druivensoort hier, door de specifieke omstandigheden, een eigen karakter ontwikkeld. Naar verluidt heeft deze druif een vleug pruimen en bramen in de smaak. De laatste jaren wordt er ook steeds meer Chardonnay, Cabernet Sauvignon en Viognier aangeplant. Op de plaatjes die aan de koppen van de rijen wijnranken te lezen waren, kon ik inderdaad sommige van die namen terugvinden.

Het voorgaande kan misschien de schijn van het tegendeel wekken maar de ontwikkeling van de Argentijnse wijn tot internationaal product is nog relatief jong. Nog steeds is de Argentijnse wijn hier bij ons maar matig bekend. Het was zo dat de Argentijnse wijnmarkt tot ver in de 20^e eeuw vrijwel geheel dreef op binnenlandse consumptie. Deze bedroeg bijna 100 liter per jaar per Argentijn! Wel was de wijn slechts van matige kwaliteit. Hetgeen maakte dat het product in het buitenland nauwelijks aansloeg.

De grote internationale doorbraak kwam op gang vanaf 1989. Politiek was er van alles aan het veranderen in Argentinië en bovendien daalde de wijnconsumptie per hoofd zeer drastisch. De producenten waren dus enerzijds genooddaakt om te gaan exporteren, anderzijds werd dat van dan af ook gemakkelijker. Maar om dat met enige kans op succes te kunnen doen, moest de kwaliteit van de wijn flink beter worden. Iets waaraan de Argentijnen met veel ijver en met goed gevolg hebben gewerkt. Het voorgaande verklaart wel waarom de *bodegas* die we bezochten zo „jong“ waren.

¡Salud!

Het kon niet anders of we zouden ons overgeven aan het oenotoerisme. In ons carnet de bal stonden twee bodegas ingeschreven: de *Bodega Vistalba* en de *Bodega Belasco de Baquedano*. Alleen al om de naam zou men zich daarheen spoeden.

In de Bodega Vistalba.

Op hun website presenteert de Bodega Vistalba zich zeer poëtisch met de gevleugelde woorden: „*Homenaje a la naturaleza que dio vida a estas tierras únicas encauzando el agua de la Cordillera*“. Hetgeen grosso modo overeenkomt met: „Hulde aan de natuur die aan deze unieke gronden leven schonk door het water van de Cordillera hierheen te leiden“. Geen loze bewering want zonder het smeltwater dat van de Andes komt zou in deze halfwoestijn geen sprake kunnen zijn van wat voor teelt dan ook.

Vistalba is eigendom van de *familie*

Een doorsnede van de bodem. Eén en al rots...

Poularta die de importeur is van Porsche in Argentinië. Welnu, als dat geen vreemde constructie is: wijn en dure auto's? Niet zo raar indien je weet dat er in Argentinië een wet bestaat die zegt dat wie wat importeert op min of meer grote schaal, ook verplicht is voor minstens zoveel te exporteren! De Argentijnse peso is nu eenmaal niet een munt die een deuk slaat in het wereldwijde monetair systeem. Vandaar dat harde valuta hier erg verwelkomd worden. Dus doet zich het feit voor dat buitenlandse concerns met een lokale vestiging zich ook op de wijnbouw storten. Een voorbeeld is een bedrijf dat nog uit een veel onverwachter hoek op de

wijncène in Argentinië is verschenen: Swarovski. Jawel, de jongens van de kristallen (glazen?) prulletjes die voor veel geld over de toonbank gaan. De Oostenrijkse kristalkoning Gernot Langes-Swarovski kocht een wijngaard van zijn oprichter Sir Edmund James Palmer Norton. Er werd een vermogen geïnvesteerd in het bedrijf en is nu is het één van de meest geavanceerde wijndomeinen ter wereld. Ook zij zien blijkbaar niet enkel het licht twinkelen in hun kristallen maar evenzeer in de wijnglazen. Dus uiteindelijk is het toch nog niet zo vergezocht...

De Bodega Vistalba ligt in *Luján de Cuyo* en het huidige bedrijf werd daar gebouwd in 2000. Het is dus allemaal nog splinternieuw. Wel bezat de familie daar al immens grote lappen grond waarop vooral olijven werden geteeld. Overigens de tweede belangrijkste landbouwactiviteit in de streek. De gebouwen zijn opgetrokken in een stijl die ze zelf „criollo“ noemen. De muren zijn gebouwd met grote keien. Een bouw materiaal waar men niet ver heeft moeten naar zoeken vermits de Andes daar heel dichtbij zijn en men maar even in de bodem hoeft te spitten om die rondgeslepen brokken rots te vinden.

We werden in keurig Engels rondgeleid door een juffrouw die nochtans verklaarde niet de „echte“ gids te zijn. Deze laatste was op dat moment aan het bevallen. De streek is daar in menig opzicht vruchtbaar, zo te zien.

Iets heel bijzonder in deze Bodega was te zien in de proefzaal van het bedrijf. Daar is één wand een metershoge doorsnede van de bodem ter plaatse. Het zijn hoofdzakelijk keien met een heel dun teellaagje er bovenop. Op die manier moeten de wijnranken zich zeer diep wortelen om voldoende water uit de grond te kunnen halen. Daardoor is het aandeel aan mineralen die de plant opzuigt relatief groot. Wat dan weer zijn weerslag heeft op de speciale eigenschappen van de druiven die hier geplukt worden.

In de wijngaarden waren de wijnranken zo hier en daar overdekt met netten. „Om de vogels tegen te houden“ denkt een mens dan. Maar nee hoor. Het gaat erom de kwetsbare druiven te beschermen tegen hagelstenen die hier in dit harde en snel wisselende klimaat nogal eens uit de lucht plagen te vallen.

Vincente, onze gids, had ons voor de tweede bodega iets heel anders beloofd. Alleszins was het alweer een modern ogend, verzorgd en professioneel geleid geheel. Het werd de Bodega Belasco de Baquedano. Eigendom van, hoe kan het anders, de familie Belasco de Boquedano. Ik heb geen idee in welke sector die actief zijn wat de import betreft.

De laan naar de massieve voordeur was weinig minder dan majestueus. Geen wonder dat deze bodega nog niet zo lang geleden bezoek kreeg van de Argentijnse presidente, mevrouw Kristina Fernández de Kirchner. Ze heeft misschien gedacht dat het hier speciaal voor haar zo was aangelegd. Bij Belasco zeggen ze dat de stijl van hun gebouw is afgekeken van de Maya's. Ik zal het niet tegenspreken wegens terzake onkundig.

We kregen uitleg van Víctor. Alweer in goed Engels. Uiteraard was het productieproces in

De zaal met de geurstalen

grote lijnen hetzelfde als wat we even voordien hadden gezien maar toch legt elk bedrijf zijn eigen klemtonen, verschilt het in allerlei nuances van anderen uit de sector. Er wordt over wijn nogal eens gesproken in lyrische bewoordingen die, wanneer men die uitspraken aan de praktijk toetst, niet blijken te kloppen. Of alleszins fel overdreven schijnen. Victor had duidelijk een punt wanneer hij zei dat niemand iets kan herkennen indien men daarmee al niet vooraf bekend was. Immers, wie niet zelf een bepaalde smaak of geur heeft ervaren kan die onmogelijk herkennen. Het woord *HERkennen* zegt het zelf. Nu had men daar bij Be-

lasco de Baquedano werk van gemaakt om de volkeren wat geuren betreft op te voeden. In een grote zaal stonden rijen doorzichtige potten met een draaibare klep erin. Door die klep heen en weer te bewegen „waaide“ een bepaalde geur naar de neus van de snuivende toeschouwer. Er werd middels didactische bordjes duidelijk aangegeven wat daar op die plaats precies voor geur waar te nemen was. Een origineel idee waarvan druk gebruik werd gemaakt.

Zoals in het vorige bedrijf glimt ook hier nagenoeg alles. Van de rood gelakte vloeren tot de blinkende roestvrijstalen tanks. Wanneer er niet geoogst wordt is er slechts één enkele medewerker nodig in de kelders. Zelfs tijdens de oogst kan men volstaan met maar enkele werklui. Dit dankzij voorzieningen zoals het reinigen van de vaten met stoom, automatische sorteerdere, voorzieningen die de steeltjes verwijderen en de afzonderlijk te bedienen pompen voor de tanks. High tech in een zwaar met traditie beladen bezigheid.

Tjoeke, tjoeke

Fred De Burghgraave, olympisch zwemkampioen in 1996, kreeg zo erge hoofdpijn dat hij moest afhaken. En onze minister-president Kris Peeters kreeg bij een andere expeditie hoogteziekte en moest terugkeren. Allebei hadden ze geprobeerd om de *Aconcagua* te beklimmen. Zonder ons daardoor te laten afschrikken begaven wij ons ook daarheen, naar diezelfde berg. Wel gingen we het niet zo bruin bakken als de illustreren die ons waren voorgedaan. Nee, wij gingen de hoogste berg van de beide Amerika's vanuit de verte bekijken. Met onze voeten op een bescheiden 3000 meter boven de zeespiegel en ons hoofd in de ijle lucht.

Een spoorwegbrug van de Ferrocarril Trasandino. Zo te zien nog in redelijke staat.

De RN 7 voerde ons immer dichter naar de Andes toe. Waarbij spectaculaire puinhellingen zich aan ons toonden. Altijd maar onherbergzamer, altijd maar woester. Altijd maar hoger rezen de scherpe toppen van dit machtige massief ten hemel. Alsmaar hoger stegen wij. Onderweg toonde zich in de rotsen een figuur in een totaal andere kleur dan de andere rotsen. Een afzetting van mineralen die de vorm had van een hond. Bij de terugweg had diezelfde afzetting opeens de vorm van een leeuw!

Terwijl we tunnel na tunnel indoken, 15 in getal, bleef nagenoeg de hele tijd een spoorweg zichtbaar. Wanneer we dicht genoeg bij kwamen was te zien dat de rails al

lang niet meer gebruikt werden. De *Ferrocarril Trasandino*, de Transandine Spoorweg. Eertijds verbond deze spoorweg Mendoza met Santa Rosa de Los Andes in Chili. Dwars door de Cordillera de los Andes via de Uspallata pas. Een afstand van 248 kilometer DD spoorweg wordt niet meer gebruikt sinds 1984. Van toen het transport over de weg kon gebeuren doordat het ezelspad van vroeger vervangen was door een echte tweevaksbaan. Er werd ons verteld dat de spoorweg na de Tweede Wereldoorlog werd aangelegd door Engelse ingenieurs. Als betaling voor de goederen en diensten die Argentinië aan Engeland had geleverd voor de oorlogsindustrie. Het klopt niet. Misschien dat ze toen de spoorweg wel verbeterd hebben maar die bestond al van 1910 toen het hele traject afgevoerd raakte en toen de spoorweg werd overgenomen door de Argentine Transandine Railway Company die in Britse handen was. Of misschien dat het ging over het herstellen van een stuk van 124 kilometer aan de Argentijnse kant dat in 1934 door verschuivend ijs werd vernield.

Een eigenaardigheid was dat de spoorbreedte van de Trasandino kleiner was dan die van de rest van het net. Daardoor moesten reizigers in Mendoza van trein veranderen en later in Chili nog eens.

Toen de spoorweg nog in gebruik was, reed men met wagons van een bijzondere lichte constructie om het dode gewicht zo laag mogelijk te houden. Ook het gewicht aan goederen dat kon getransporteerd worden was laag. Geregeld waren er ongevallen door ontsporingen van de treinen. Het gebeurde ook dat treinen zich vastredde in sneeuwbanken zodat reizigers soms dagenlang ergens geblokkeerd zaten. Het moet in elk geval een avontuur geweest zijn op deze lijn te reizen.

Ook nu nog wordt het ezelspad doorheen de Cordillera nog gebruikt! Hier een transport van hout met muil dieren. Op de achtergrond een modern transportmiddel dat niet al te fortuinlijk is geweest.

Er schijnen plannen te bestaan om de spoorlijn te restaureren maar, zoals onze gids zei, de afstand tussen plannen en de uitvoering ervan kan in Argentinië merkwaardig groot zijn. Er is in elk geval niets te merken van een ophanden zijnde restauratie. Het zou nochtans een toeristische troef van niet gering allure zijn om het traject per stoomtrein te kunnen afleggen. Treingecken van over heel de wereld zouden er beslist in

drommen op afkomen.

Net Tibet

Het was al onwaarschijnlijk en we hebben ze dan ook niet gezien. Ondanks dat we wel degelijk in *Uspallata* gestopt zijn. Zwerfhonden waren er meer dan genoeg maar de *Uspallata Chinchilla Rat* toonde zich niet. Het is een strikt inheemse soort die eerst in 2002 werd geïdentificeerd door Braun en Mares van de Universiteit van Oklahoma. Ik dacht eerst dat het om een grap ging toen ik las over de Sierra de Uspallata-chinchilla rat. Die, zo stond er, grote voeten heeft en lange oren. Voor zover geweten bestaat er slechts één enkel exemplaar van! Dat heeft een staartlengte van 108 millimeter, een kop-romplengte van 72 millimeter, een groot hoofd (ook al), een zachte vacht en een dichte ondervacht. Hij heeft 66 chromosomen. Hoe hebben ze dat verdorie geteld? Zonder het enige exemplaar om zeep te helpen? En hoe plant dat beest zich voort wanneer er maar één exemplaar van bestaat? Ja, ja, de Andes zijn beslist een wonderlijke wereld.

Nu goed, meneer of mevrouw chinchilla toonde zich niet. Hij of zij zou ook wel gek zijn wanneer je de kans liep dat iemand onverhoeds je chromosomen kon gaan tellen. Een beetje privacy mag je toch wel verwachten. Wat we wel gezien hebben is *Uspallata* zelf.

De Bóvedas Históricas Uspallata. Ovens voor het omsmelten van metaalertsen

Niet dat daar grote verhalen over te vertellen zijn. Hoewel...

Het kale landschap verandert opeens drastisch van karakter wanneer je Uspallata nadert. Dat heeft de maken met de rijen Lombardische populieren. Niet dat populieren het gemakkelijk hebben hier in dit klimaat dat van het ene in het andere uiterste valt. Het is ze aan te zien dat hun bestaan wat moeizaam is. Eerder klein, krom gegroeid maar dapper in het blad.

Ooit ging het beeld van Uspallata de hele wereld rond. Vermomd, weliswaar. Doordat de omgeving hier een nogal verregaande overeenkomst vertoont met de Himalaya besloot de Franse regisseur Jean-Jacques

Annaud hier zijn film *Seven Years in Tibet* te draaien. Daarna verzonk Uspallata weer in zijn ingedommelde lusteloosheid waarin bijna uitsluitend militairen en hun families bewogen.

In Uspallata zelf is dus weinig te zien. Het is vooral een service center waar je een sanitaire stop kan houden. Zoals wij deden. Verder is er een museumpje met onzekere openingen.

Wat verder op onze weg kwamen curieuze witte conische bouwsels in het gezicht: de *Bóvedas Históricas Uspallata*. Het zijn... ovens! Ze werden gedurende de 17^e eeuw gebruikt om er erts in te smelten. Voor het winnen van goud, zilver, koper en zink. Dat deden de Huarpe Indianen reeds lang voordat de Spanjaarden daar arriveerden. Maar zij zullen die bedrijvigheid wel met veel enthousiasme hebben overgenomen. De ovens zijn nu musea die in diorama's een inzicht proberen te geven over hoe het er daar vroeger aan toe ging.

Moeder, wat is hij hoog

De Aconcagua is met zijn 6962 meter de hoogste berg van het Amerikaanse continent en tevens de hoogste berg ter wereld buiten Azië. De berg en zijn omgeving maken deel uit van het *Parque Nacional Aconcagua*.

Waar de berg zijn naam vandaan heeft gehaald wordt onder taalkundigen betwist. Hij zou komen van *Aconca-Hue* in het *Arauca* ofwel van het *Ackon Cahuak* in het *Quechua*. Voor zover ik dat kon uitvissen moet het zoiets betekenen als „Stenen Wachter“ in de taal van de Huarpe.

Je zou verwachten dat er rond een kolos die zo de omgeving overheerst een net van mythes en legendes zou geweven zijn. Dat valt tegen. Er is nauwelijks wat over te vinden. Lang geleden woonden aan beide zijden van de Aconcagua twee verschillende volkeren: de Araucanos en de Aymaras. Of ze daar gelukkig leefden, is me niet bekend. Wel staat het vast dat op een kwade dag de Incas daar binnenvielen. Ze kwamen van heel ver weg, helemaal uit Cuzco. Ze brachten hun cultuur meer en hun taal, het *Quicha*. Er bestaat geen informatie over wat ze hier in de hoge Cordillera eventueel allemaal hebben uitgevreten. Het ziet er naar uit dat de berg niet met legendes omgeven is door zijn eigen reusachtigheid en de hoogte van de passen die de berg moeilijk bereikbaar maakten. Bovendien was het daar boven bijzonder mensonvriendelijk met sneeuw, ijs en ijzige winden. Nogtans moet er daar zo nu en dan wel wat aan de hand geweest zijn want in 1985 werd er wat merkwaardigs gevonden. Langs een desolaat pad, op ongeveer 5000 meter hoogte kwam een Inca mummie aan het licht. Het lichaam was dat van een jonge man. Men denkt dat hij op deze plaats aan de goden werd geofferd. Vlakbij de mummie werden religieuze voorwerpen gevonden zoals veren en beeldjes.

De berg is al herhaalde malen beklommen. Er is een „gemakkelijke“ beklimming langs de

De Aconcagua! De zuidzijde die het moeilijkst te beklimmen is.

noorderflank. Die kan gedaan worden zonder dat er echt klimwerk aan te pas komt. De zuidzijde is een heel ander verhaal. Daar zit een stuk tussen dat vrijwel loodrecht is en dat algemeen als zeer moeilijk wordt ingeschat. Niet alle expedities hebben het er goed vanaf gebracht. Onderweg passeerden we aan een heuveltje met meerder kruisen. De begraafplaats voor degenen die in de Aconcagua hun meester moesten erkennen en die het met hun leven betaalden. Een stille getuige waar aan de kruisen een stuk koord, een handschoen of een ander deel van een uitrusting hangt. We stopten er niet want onze tijd was beperkt en er is nu eenmaal meer aandacht voor degenen die het haalden dan voor hen die sneuvelden.

Het busje liet ons op een hoogte van 2815 meter uitstappen in de koude, ijle berglucht. Daar was de officiële ingang van het Parque Nacional Aconcagua. Om de berg in al zijn glorie te aanschouwen stond er ons nog een wandeling te wachten naar een plateau dat op 3000 meter boven de zeespiegel lag. De ene had al wat meer problemen dan de andere maar iedereen voelde wel duidelijk de invloed van de grote hoogte waarop wij ons bevonden. Eerst liepen we over een eind asfaltweg tot aan een plaats waar een paar werklui bezig waren een landingsplaats voor helicopters aan te leggen. Vervolgens een stenig en nogal eens steil pad. Onderweg passeerden we ook aan een paar meertjes. Merkwaardig genoeg waren die zelfs bevolkt met wat eenden.

De Aconcagua had een bontmuts op toen we hem voor het eerst in de gaten kregen. De zon en de wind maakten echter dat de berg voor ons die sluier lichtte zodat we hem in al zijn indrukwekkende grootheid konden aanschouwen. Er was niemand die er niet van onder de indruk kwam.

De brug

Inti, de Zon, was de god van het Inca-imperium en de Inca (de baas van het spul op aarde) was de directe afstammeling daarvan. Zijn autoriteit was meer dan die van een koning.

Maar ach, zo'n god op aarde was ook maar een mens. En zijn zoon, de erfgenaam, al helemaal. En nu geviel het dat deze laatste ziek werd. Verlamd. Niemand kon zeggen hoe dat zo kwam en nog minder wat er tegen te doen was. De Inca probeerde alles wat maar in het heden en het verleden werd bedacht maar niets hielp. De grote wijzen in het rijk van de Inca vertelden hem dat zijn zoon slechts kon genezen worden in een hut die in een ver land in het zuiden te vinden was. De Inca trommelde een aantal van zijn beste krijgers samen en zo vertrok spoedig een karavaan vanuit Qosqo (Cuzco) naar het zuiden. Na maanden reizen waarbij vele moeilijkheden moesten overwonnen worden, bereikten ze de hoge bergen. Daar stonden ze voor een diepe kloof waarin de wateren van de lente zich stormachtig bruisend een weg baanden. Aan de andere kant van de kloof lag de plaats die moest bereikt worden om de zoon van de Inca te genezen.

De Inca-strijders wilden koste wat het kost de droom van hun geliefde leider waarmaken. Ze omarmden mekaar en zo vormden ze een menselijke brug die het ravijn overspande. Zo kon de Inca over de ruggen van zijn soldaten naar de andere kant lopen om zijn kind te laten baden in het wondere water. Het kind was op slag beter. Toen de Inca weer achterom keek waren zijn soldaten versteend en vormden ze zo de beroemde brug.

Er is ook nog een andere versie.

Bij de kloof aangekomen stond men te overleggen hoe de andere oever kon bereikt worden toen opeens de lucht verduisterde. Een reusachtige aardbeving schudde alles door een. Grote brokken graniet rolden met donderend geraas naar beneden. Nadat alles weer tot rust was gekomen zag het gezelschap hoe almachtig de god Inti (de Zon) en Mama Quilla (de Maan) wel waren. Er lag nu een brug over de kloof!

De brug ligt er nog. We kennen ze als de *Puente del Inca*, de Brug van de Inca. Ze lag op onze terugweg en we zijn er gestopt om dit unieke en hoogst merkwaardige natuurfenomeen te aanschouwen.

Je moet je eerst wel een weg zoeken doorheen een verzameling uiterst lelijke koterijen en een hoop stalletjes waar donkerbruin gebrande, hoogrode lieden in kleurrijke poncho's proberen een waarschijnlijk dun belegde empenada te verdienen. Door aan de toeristenhorden allerlei prullaria te slijten. Sieraden die uit de plaatselijke mineralen zijn geslepen, beeldjes allerhande en curieus gegroeide kristallen en mineralen. Deze laatste vanzelfsprekend met wonderlijk geneeskrachtige potentie. De verkopers zijn echter allerminst opdringerig en wat ze verkopen is doorgaans niet duur. Desondanks is dat soort zaken niet aan mij besteed. Ik moet wel toegeven even in verleiding te zijn gebracht door uit dikke wol (alpaca?) gebreide truien. Waarvan je al warm kreeg door er alleen maar naar te kijken. Spijtig genoeg wel met wilde tekeningen in woeste kleurzettingen die je hier te lande een internering zouden opleveren.

De Puente del Inca is een rotsformatie die een natuurlijk brug vormt over de *Río de las Cuevas*. Het is nu een beschermd natuurgebied. De brug ligt op 2700 meter boven zeeniveau, uiteraard in de Cordillero de los Andes.

Het is een curieus geomorfologisch fenomeen dat ongeveer 48 meter lang, 28 meter breed en 8 meter dik is. De brug hangt 27 meter boven de rivier. Er wordt aangenomen dat de formatie is ontstaan doordat de rivier zich een weg heeft gebaad doorheen gletsjerpuin dat afgezet werd in de U-vormige vallei. Ter hoogte van de brug, op de rechteroever, liggen vijf warmwaterbronnen die allemaal van hetzelfde type zijn maar die toch verschillende mineralen aanvoeren. De temperatuur van het water van die bronnen ligt tussen 33 en 38 graden Celsius. Er wordt gezegd dat het water geneeskrachtige eigenschappen heeft en ooit was er hier zowaar een kuuroord. De mineralen werden bij het ontstaan van de brug aan mekaar gecementeerd door het aanwezige ijzer dat aan de lucht ging oxideren. Daardoor ontstond het spectaculaire kleurspel dat er nu te zien is. Met allerlei denkbare nuances van geel, oranje, oker en bruin.

Vroeger kon je over de brug lopen maar op een bepaald moment werd vastgesteld dat die scheuren begon te vertonen. Nu is de toegang afgesloten. Onder de brug en goed

De Puente del Inca

zichtbaar is een vervallen badhuis te zien. Naar het schijnt staan daar nog de badcellen met de kuipen waarin de heilszoekenden eertijds werden ondergedompeld. Het bronwater stroomt er overvloedig langs de muren in de badkuipen. Er stond ook ooit een hotel maar dat werd in 1965 door een aardverschuiving verwoest. De ruïnes zijn nog te zien. Het betekende wel meteen ook het einde van de thermale baden.

Eigenaardig is verder dat wanneer een voorwerp in het water gelegd wordt, het er na een maand weer helemaal versteend uitkomt.

In het bewonderen van dit natuurverschijnsel en in het zich erover verwonderen waren we beslist niet alleen. Noch op de dag zelf dat wij er waren, noch in het verleden. Niemand minder dan Charles Darwin is ons voorgegaan. De man heeft er nog een hele verhandeling over geschreven. Die echter nooit geheel werd gepubliceerd.

Het was alweer met enige tegenzin dat we ons lostrokken van deze plaats maar hier blijven was uiteraard geen optie en er lag nog zoveel ander moois op ons te wachten in dit gigantisch grote land.

Boete

Nog wat verder op de terugweg wees de gids ons op een plaats die met „*Los Penitentes*“ werd benoemd. We stopten er even zonder evenwel uit te stappen.

Het begrip „penitentes“ slaat meestal op formaties van sneeuw of ijs die door het invallende zonlicht zo worden gevormd dat ze soms metershoge puntige structuren vormen. In het Spaans spreekt men dan van *penitentes de nieve*. Ze ontleen hun naam aan hun vorm die merkwaardig overeenkomt met de puntige kappen van de boetelingen (penitentes) zoals die tijdens de Semana Santa in Spanje te zien zijn. In dit geval echter ging het over rotsformaties die door de erosie tot dezelfde vorm waren geslepen.

Los Penitentes wuifden ons uit met regen. Maar voor de rest hadden we het heel de dag uitstekend getroffen met het weer. Misschien dat de weergoden in ons gezelschap genoeg deugdzaamheid onderkenden en dat ze daarom vonden dat we niet moesten boeten. Ze gaven ons als laatste fingerwijzing toch de aanblik van de boetekappen mee. Om ons erop te wijzen niet te zelfgenoegzaam te worden. We zouden niet gedurfd hebben! Wie voelt zich niet nederig en klein tussen al die reuzen van de Andes?

© 2012

Michel Christiaens